

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS**

ĮSAKYMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO
2012 M. GEGUŽĖS 7 D. ĮSAKYMO NR. A1-227 „DĖL SPECIALIZUOTOS PAGALBOS
CENTRŲ VEIKLOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO**

2015 m. gruodžio 15 d. Nr. A1-750
Vilnius

1. P a k e i č i u Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. A1-227 „Dėl Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašo patvirtinimo“, ir jį išdėstau nauja redakcija (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Algimanta Pabedinskienė

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. gegužės 7 d.

įsakymu Nr. A1-227

(Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. gruodžio 15 d.

įsakymo Nr. A1-750 redakcija)

SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRŲ VEIKLOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas (toliau – Aprašas) reguliuoja specializuotos pagalbos centrų (toliau – SPC), kurie atrenkami konkurso būdu ir kuriems skiriamos lėšos specializuotai kompleksinei pagalbai teikti, funkcijas, teises, pareigas ir veiklos organizavimą.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

2.1. **Informavimas** – informacijos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui teikimas apie galimybes apsisaugoti nuo smurto artimoje aplinkoje, informavimas apie teisėsaugos ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų darbo praktikas, jų pareigas bei smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens teises, siekiant apsaugoti nuo tolimesnio smurto artimoje aplinkoje.

2.2. **Įgalinimas** – SPC bendradarbiavimo su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu procese atsirandantis smurtą patyrusio asmens pilietinis aktyvumas, leidžiantis smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui priimti savarankiškus sprendimus bei pasinaudoti teisės aktuose įtvirtintomis teisėmis.

2.3. **Konsultantas** – SPC darbuotojas, atitinkantis Aprašo 18 punkte nustatytus reikalavimus, teikiantis specializuotą kompleksinę pagalbą.

2.4. **Konsultavimas** – konsultantų veikla, kurios metu kartu su smurtą patyrusiu asmeniu analizuojama situacija ir ieškoma veiksmingų būdų, kaip įveikti smurtą artimoje aplinkoje.

2.5. **Kritinė būklė** – galimai dėl patirto smurto artimoje aplinkoje atsiradęs asmens fizinis ir (ar) psichinis sveikatos sutrikdymas, kuris gali būti trumpalaikis arba ilgalaikis.

2.6. **Specializuota psichologo pagalba** – darbo patirtį smurto artimoje aplinkoje srityje turinčio ir susipažinusio su smurto prieš moteris šeimoje ir (ar) smurto artimoje aplinkoje priežastimis, dinamika ir pasekmėmis psichologo teikiama pagalba, kuri gali būti vienkartinė arba tęstinė, priklausomai nuo smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens poreikių.

2.7. **Specializuota teisininko pagalba** – darbo patirtį smurto artimoje aplinkoje srityje turinčio ir susipažinusio su smurto prieš moteris šeimoje ir (ar) smurto artimoje aplinkoje priežastimis, dinamika ir pasekmėmis, teisininko teikiama teisinė pagalba, kuri gali būti vienkartinė arba tęstinė, priklausomai nuo smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens poreikių.

2.8. **Specializuota kompleksinė pagalba** – SPC teikiama trumpalaikė ir (ar) ilgalaikė pagalba smurtą artimoje aplinkoje patiriančiam asmeniui, siekiant įveikti kritinę būklę, apimanti įgalinimą, informavimą, konsultavimą, tarpininkavimą, specializuotą psichologinę ir teisinę pagalbą, pagalbą rengiant dokumentus, pažymų apie SPC žinomus smurto artimoje aplinkoje faktus teisėsaugos institucijoms bei savivaldybių administracijų vaiko teisių apsaugos skyriams (toliau – VTAS) rengimą. Kiekvienas SPC konsultantas turi gebėti suteikti specializuotą kompleksinę pagalbą visa apimtimi, išskyrus specializuotą psichologo ir teisininko pagalbą.

2.9. **Tarpininkavimas** – pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui teikimas sprendžiant smurto artimoje aplinkoje atvejį, tarpininkaujant valstybės ir (ar) savivaldybės institucijose ir įstaigose, kai atstovaujama smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens interesams.

3. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatyme (toliau – Įstatymas), Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatyme.

4. SPC konsultantai teikdami pagalbą vadovaujasi Įstatymu, Aprašu bei kitais Lietuvos Respublikoje galiojančiais įstatymais ir teisės aktais.

II SKYRIUS

SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRO FUNKCIJOS IR VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

5. SPC, gavęs iš policijos informaciją apie smurto artimoje aplinkoje atvejį ir smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens duomenis, pagal galimybes nedelsdamas, ne vėliau kaip kitą SPC darbo dieną po informacijos gavimo, telefonu ar kitomis priemonėmis ir būdais susisieikia su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu ir jam pasiūlo specializuotą kompleksinę pagalbą. Specializuota kompleksinė pagalba teikiama ir tuomet, jei smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo pats savarankiškai kreipiasi į SPC.

6. SPC konsultantai, susisiekę su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu arba kai smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo į juos kreipėsi savarankiškai, užpildo Smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens anketą (Aprašo 1 priedas) ir Specializuotos pagalbos centro žurnalą (Aprašo 2 priedas).

Kiekvieną kartą susisiekus su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu ir (ar) kiekvieną kartą suteikus konsultaciją, pildoma Smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens anketa.

Specializuotos pagalbos centro žurnale žymima visa su smurto artimoje aplinkoje atveju susijusi informacija, įskaitant ir tai, ar smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo specializuotą kompleksinę pagalbą priėmė, ar jos atsisakė.

Konsultantai bendraudami su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu gali naudotis Kontaktų lapu (Aprašo 3 priedas), kuris yra pagalbinė priemonė konsultantams, jame fiksuodami informaciją apie skambučius ir SPC konsultantų suteiktą specializuotą kompleksinę pagalbą.

7. Jei smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo priima specializuotą kompleksinę pagalbą, konsultantas:

7.1. informuoja, konsultuoja ir (ar) tarpininkauja sprendžiant su smurtu artimoje aplinkoje susijusius klausimus;

7.2. suteikia psichologinę ir (ar) teisinę pagalbą. Jei reikia specializuotos psichologo ir (ar) teisininko pagalbos, su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu suderinamas konsultacijų laikas. Jei SPC nėra psichologo ir (ar) teisininko, SPC tarpininkauja, kad smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui būtų suteikta reikiama pagalba kitoje valstybės ir savivaldybės institucijoje, įstaigoje ar nevyriausybinėje organizacijoje;

7.3. suteikia informaciją apie galimybę gauti specializuotą kompleksinę pagalbą, kurią teikia SPC;

7.4. kartu su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu sudaro veiksmų ir pagalbos priemonių planą, kuris aprašomas Smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens anketoje. Veiksmų ir pagalbos priemonių planas įgyvendinamas atsižvelgiant į konkrečius smurtą artimoje aplinkoje

patyrusio asmens poreikius ir gali būti tikslinamas arba plano įgyvendinimas nutraukiamas pasikeitus aplinkybėms;

7.5. su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu suderina jam priimtinausią galimą tolesnės specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo būdą (telefonu, elektroninio ryšio priemonėmis ar kitais būdais);

7.6. prireikus, įvertinęs situacijos pavojingumą, rengia pažymą apie SPC žinomus smurto artimoje aplinkoje faktus atitinkamoms valstybės institucijoms (teisėsaugos, VTAS ir kt.);

7.7. siekdami suteikti specializuotą kompleksinę pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui bei užtikrinti teikiamos specializuotos kompleksinės pagalbos efektyvumą ir kompleksiškumą, prireikus bendradarbiauja su VTAS, savivaldybių įstaigomis, seniūnijomis ar nevyriausybinėmis organizacijomis, teikiančiomis pagalbą smurtą patyrusiems asmenims, įstaigomis ir (ar) organizacijomis, teikiančiomis apnakvindinimo, apgyvendinimo ar kitas būtinas paslaugas, su policija, sveikatos priežiūros įstaigomis, teisinę pagalbą teikiančiomis įstaigomis ir institucijomis ir kt.;

7.8. smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens prašymu tarpininkauja, kad smurtą artimoje aplinkoje patyrusiam asmeniui būtų suteikta medicininė pagalba;

7.9. prireikus ir esant galimybei lydi smurtą artimoje aplinkoje patyrusį asmenį į policijos komisariatą, teismą, kitas institucijas ir (ar) organizacijas, kurios gali padėti spręsti dėl smurto artimoje aplinkoje iškilusias problemas.

8. Jeigu smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo nesikreipė į policiją, bet kreipėsi tiesiai į SPC, konsultantai, gavę smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens sutikimą, nedelsdami, ne vėliau kaip kitą SPC darbo dieną po sutikimo gavimo, apie smurto artimoje aplinkoje atvejį, telefonu ar elektroniniu paštu informuoja policiją, nurodydami smurto artimoje aplinkoje aplinkybes.

9. Jei paaiškėja, kad vaikai buvo smurto artimoje aplinkoje liudininkai ir (ar) vaikai gyvena aplinkoje, kurioje buvo smurtauta, ir (ar) buvo smurtauta tiesiogiai prieš juos, SPC konsultantai nedelsdami, ne vėliau kaip kitą SPC darbo dieną po informacijos paaiškėjimo momento, elektroniniu paštu arba telefonu praneša apie tai VTAS ir policijai, jeigu smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo į SPC kreipėsi savarankiškai.

10. Jei smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo specializuotos kompleksinės pagalbos atsisako, jam suteikiama informacija apie galimybę bet kada SPC darbo metu kreiptis į SPC savarankiškai. Tokiam asmeniui ne vėliau kaip per 1 mėnesį specializuota kompleksinė pagalba pasiūloma pakartotinai.

III SKYRIUS

SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRŲ TEISĖS IR PAREIGOS

11. SPC turi teisę:

11.1. gauti reikalingą informaciją iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ministerija) ar jos įgaliotos institucijos ar įstaigos su specializuotos kompleksinės pagalbos teikimu susijusiais klausimais;

11.2. pasitelkti kitų įstaigų ir (ar) organizacijų atstovus, specialistus ir sudaryti bendras komisijas (darbo grupes) specializuotos pagalbos teikimo ir (ar) SPC veiklos klausimams spręsti;

11.3. neteikti specializuotos kompleksinės pagalbos, jei smurtą artimoje aplinkoje patyręs asmuo nebendradarbiauja, žemina specializuotą kompleksinę pagalbą teikiančių darbuotojų ir (ar) konsultantų garbę ir orumą, yra apsvaigęs nuo alkoholio ar psichotropinių medžiagų, savo veiksmais kelia grėsmę SPC darbuotojų ir (ar) konsultantų sveikatai ir gyvybei.

12. SPC įsipareigoja:

12.1. užtikrinti laiku teikiamą ir administruojamą kokybišką specializuotą kompleksinę pagalbą;

12.2. užtikrinti asmens duomenų apsaugą bei pagalbos teikimo konfidencialumą ir apie tai informuoti smurtą artimoje aplinkoje patyrusį asmenį. Informacija apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusį asmenį gali būti perduodama kitiems asmenims tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

12.3. laiku rengti ir teikti ataskaitas bei kitą informaciją, susijusią su specializuotos kompleksinės pagalbos vykdymu, Ministerijai ar jos įgaliotai institucijai ar įstaigai;

12.4. kaupti, atnaujinti duomenis apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusius asmenis ir veiklos teritorijoje esamas įstaigas ir organizacijas, į kurias smurtą artimoje aplinkoje patyrė asmenys gali kreiptis;

12.5. viešinti SPC veiklą bei teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą, kad tikslinės grupės ir visuomenė daugiau sužinotų apie SPC ir jo veiklos rezultatus, nurodydamas projekto finansavimo šaltinį;

12.6. kelti kvalifikaciją ir tobulinti profesinę kompetenciją Ministerijos ir (ar) kitų organizacijų organizuojamuose mokymuose;

12.7. neteikti specializuotos kompleksinės pagalbos smurtautojams.

IV SKYRIUS

SPECIALIZUOTOS KOMPLEKSINĖS PAGALBOS TEIKIMO KOORDINAVIMAS

13. Specializuotos kompleksinės pagalbos teikimą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims SPC koordinuoja Ministerija ar jos įgaliota institucija ar įstaiga.

14. Ministerija ar jos įgaliota institucija ar įstaiga ne rečiau kaip kartą per metus organizuoja SPC veiklos, susijusios su specializuotos kompleksinės pagalbos teikimu, bei lėšų panaudojimo patikrinimą.

15. Ministerija organizuoja mokymus SPC darbuotojams, teikia metodinę pagalbą.

V SKYRIUS

LĖŠŲ SKYRIMAS SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRAMS

16. Lėšos SPC veiklai skiriamos iš Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių biudžetų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, kitų teisėtai gautų lėšų.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. SPC specializuotą kompleksinę pagalbą teikia darbo dienomis.

18. SPC dirba konsultantai, baigę socialinių mokslų srities studijas ir įgiję aukštąjį universitetinį ar aukštąjį koleginių išsilavinimą arba turintys ne mažesnę kaip 3 metų darbo patirtį smurto artimoje aplinkoje mažinimo srityje, teikiant pirmenybę darbo patirčiai moterų žmogaus teisių gynimo srityje ir (ar) baigusiems ne mažiau kaip 40 val. specialią savanorių mokymo programą. Asmenys, siekiantys dirbti konsultantais, turi išklaudyti ne mažiau kaip 16 akademinį valandų praktinei veiklai SPC pasirengti skirtus mokymus, suteikiančius žinių iš psichologinio

konsultavimo, teisės aktų taikymo, teisėsaugos institucijų bei kitų valstybės institucijų veiklos bei žmogaus teisių apsaugos ir įtvirtinimo sričių.

19. Konsultantų ir smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens bendradarbiavimas grindžiamas abipusės pagarbos, tarpusavio supratimo ir susitarimo principais.

20. SPC gali pasitelkti savanorius ir turi teisę kompensuoti su savanorišku darbu susijusias išlaidas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymu ir Savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo sąlygų ir tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2011 m. liepos 14 d. įsakymu Nr. A1-330 „Dėl Savanoriškos veiklos išlaidų kompensavimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“.

21. SPC veiklos dokumentai tvarkomi ir saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo bei kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

22. SPC kaupia, atnaujina duomenis apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusius asmenis ir veiklos teritorijoje esamas įstaigas ar organizacijas, teikiančias pagalbą smurtą patyrusiems asmenims.

(Pavyzdinė smurtą artimoje aplinkoje patyrusio asmens anketos forma)

(Specializuotos pagalbos centro pavadinimas)

SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUSIO ASMENS ANKETA

Konsultantas		Data		Pokalbio pradžia		Pokalbio pabaiga	
<u>SMURTĄ ARTIMOJE APLINKOJE PATYRUS ASMUO</u>							
Vardas		Pavardė		Lytis: ☐ Moteris ☐ Vyras			
Amžius		☐ Iki 7 metų ☐ 7–17 metų ☐ 18–29 metų ☐ 30–59 metų ☐ 60–64 metų ☐ 65–84 metų ☐ 85 ir vyresnis					
Telefono numeris		El. p.		<u>Adresas / gyvenamoji vieta</u>			
Ar kreipėsi anksčiau ☐ Taip ☐ Ne ☐ Neaišku		☐ Pranešimą atsiuntė policija ☐ Kreipėsi pagalbos savarankiškai					
<u>IVYKIO VIETA (savivaldybė):</u>						<u>SUSISIEKTA</u> ☐ Pirminis skambutis Pakartotinai:	
<u>IŠSILAVINIMAS:</u> ☐ Jokio ☐ Pradinis ☐ Pagrindinis ☐ Vidurinis ☐ Aukštesnysis ☐ Aukštasis ☐ Nenurodė ☐ Kita							
<u>SOCIALINIS-EKONOMINIS STATUSAS:</u> ☐ Mokinys (-ė) / studentas (-ė) ☐ Dirbantis (-i) ☐ Bedarbis (-ė) ☐ Registruotas (-a) darbo biržoje ☐ Namų šeimininkas (-ė) ☐ Pensininkas (-ė) ☐ Vaiko priežiūros atostogose ☐ Nežino / neatsakė ☐ Kita							
<u>EKONOMINIS SAVARANKIŠKUMAS:</u> ☐ Materialiai priklausomas (-a) nuo smurtautojo (-os) ☐ Materialiai nepriklausomas (-a) nuo smurtautojo (-os)							
<u>ŠEIMINĖ PADĖTIS:</u> ☐ Susituokęs (-usi) ☐ Sugyventinis (-ė) ☐ Išsituokęs (-usi) ☐ Susituokęs (-usi), bet gyvena atskirai ☐ Našlys (-ė) ☐ Nenurodė ☐ Kita							
<u>VAIKAI:</u> Vaikų iki 18 metų skaičius _____. Amžius: ☐ Iki 7 metų: _____ ☐ 7–17 metų: ☐ Vaikai užaugę, savarankiški ☐ Gyvena kartu su kitu šeimos nariu ☐ Neturi ☐ Neaišku ☐ Kita ☐ Kartu gyvenantys nepilnamečiai vaikai Kiek nepilnamečių vaikų dalyvavo smurtiniame epizode							
<u>SMURTO POBŪDIS:</u> ☐ Psichologinis ☐ Fizinis ☐ Seksualinis ☐ Ekonominis ☐ Socialinė izoliacija ☐ Turto sunaikinimas ☐ Kita							
<u>SMURTAUTOJAS:</u> Amžius ☐ Sutuoktinis (-ė) ☐ Sugyventinis (-ė) ☐ Buvęs sutuoktinis (-ė) ☐ Buvęs sugyventinis (-ė) ☐ Tėvas ☐ Motina ☐ Sūnus ☐ Dukra ☐ Brolis ☐ Sesuo ☐ Anūkas (-ė) ☐ Kiti giminaičiai ☐ Kita							
Ar policija informavo apie Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje		Ar valstybės įsikišimas buvo efektyvus / pagerino nukentėjusiojo (-osios) padėtį: ☐ Taip ☐ Ne			Kontakto įvertinimas (0 – nenorėjo kalbėti; 1 – blogas; 2 – vidutiniškas; 3 – geras):		

įstatymą:

Taip Ne

PAVYZDINIS POKALBIO PLANAS:

1. Ar gali kalbėti, kas nutiko, kaip jaučiasi, ar nesužalotas (-a)?
2. Kiek metų gyvena kartu? Kiek laiko patiria smurtą? Ar kreipėsi į policiją anksčiau? Jei taip, kada?
3. VAIKAI. Kiek jų ir kokio amžiaus? Kur jie tuo metu buvo?
4. Ar nukentėjęs(-ioji) dirba? Ar dirba smurtautojas?
5. Kam priklauso būstas?
6. Ar jau kalbėjo su tyrėjais?
7. Ką mano apie savo padėtį, ką ketina daryti?
8. Smurto rato išaiškinimas, įgalinimas.
9. Rizikos gyvybei ir sveikatai vertinimas (taip pat vaikams).
10. Nukentėjusio asmens požiūris į esamą situaciją, numatomi jo veiksmai ar pageidaujami ir reikalingi SPC veiksmai.
11. Turimi ištekliai (būstas, darbas, pajamos, išsilavinimas, motinystės išmokos ir pan.).
12. Ar reikalinga teisininko / psichologo pagalba?
13. Kas dar padaryta ar bus daroma (pvz., skambinti tyrėjams ar VTAS, rengti pažymą apie SPC žinomus smurto faktus ir pan.)?
14. Ar pokalbis buvo naudingas?

POKALBIO APRAŠYMAS:

VEIKSMŲ IR PAGALBOS PRIEMONIŲ PLANAS:

APIE NAUDA:

